

השיעור השבועי

של מורינו ראש הישיבה

הגאון המקובל רבי מרדכי עטייה שליט"א

בענין

הכח להאצלת ז"א ושית היכלין

ט"ז אלול תשע"ז

תוכן הענינים

- א ל"ב נתיבות נחלקן, י"ו לאבא וי"ו לאמא. י"ו לז"א וי"ו לנוק'.....א
- ג המשכת ו' לגבי ה' בתיבת ברוך, להמשיך ו' אורות מז"א לנוק'.....ג
- ד המשכת י' לגבי ה' בתיבת אתה, להמשיך ו' אורות מאבא לאמא.....ד
- ה האצלת ז"א. ושית היכלין דתחותה. קושית הש"ש.....ה
- ו ביאור השד"ה שבר"ה נתקן ג"ר דזו"ן, וניתן כח להאציל את ו"ק דזו"ן
הנתקן בשאר חודשי השנה.....ו
- ז מיסוד דא"ק נמשך האור לאבא ואמא.....ז
- ט ע"י המשכת י' לגבי ה' נמתקים הדינים שבה.....ט

להארות ולהערות

nivimaeroc@gmail.com

הכה להאצלת ז"א ושית היכליין

ל"ב נתיבות נחלקו, י"ו לאבא וי"ו לאמא. י"ו לז"א וי"ו לנוק'.

בסידור הרש"ש בכוונת תיבת ברוך [ח"ז דף ט"ז ע"ב מצד ימין] כתב וז"ל: להמשיך מו"ק דז"א שהוא וא"ו, ששה אורות מי"ו אורות דל"ב נתיבות דחלקו, וכו'.

וכן בתיבת אתה [שם דף י"ז סע"ב] כתב וז"ל: להמשיך לה מאבא ו' אורות, מי"ו אורות דל"ב נתיבות דחלקו, וכו'.

ולהבנת הדברים מהו י"ו אורות דל"ב נתיבות שיש באבא ובז"א. נפתח בדברי שער הכוונות [דף צ"ד רע"ב] וז"ל הרב: דע כי הכתר [אריך] יש בו תר"ך אורות כמנין כתר. ונחלקים [אותם כת"ר האורות] לחצאין, חציין [ש"י אורות] נשארין לעצמו [באריך], וחציין ניתנין באבא ואימא, והם ש"י אורות. קנ"ה אורות לאבא וקנ"ה אורות לאימא. וזה סוד קנה חכמה קנה בינה. האמנם אעפ"י שחלקה [של אמא] הם קנ"ה אורות צריך להוסיף לה ו' אורות אחרים [מאבא] כדי שיהיה בה כח להאציל את ז"א הכולל ו"ק.

ונמצא כי יש בה קס"א אורות [קנ"ה מחלקה ועוד ו' אורות שנתוסף בה]. וזה סוד שם אהי"ה במילוי יודין אשר באמא העולה קס"א¹.

¹ מבואר בדברי הרב שכאשר אימא מקבלת כח מאבא להאציל את ז"א, היא נקראת בשם קס"א. ויפה לראות ששם מ"ה שהוא ז"א במספר קדמי עולה בגי' קס"א. [מספר קדמי מבואר בפרדס לרמ"ק שער ל' פ"ח. וענינו הוא גימ' האותיות שלפני, למשל אות י' במספר קדמי א+ב+ג+ד+ה+ו+ז+ח+ט+י,

והנה אלו הי"ש אורות שנותן הכתר לאבא ואימא, הם הם הש"ך² ניצוצין דבוצינא דקרדינותא, והם הם ג"כ מנין ל"ב אלהים דמעשה בראשית, כי להיותם בחי' דין וניצוצין, נקראים אלהים. והם הם ל"ב נתיבות חכמה הנקרא ל"ב אלהים. כי הנה כל נתיב מאלו כלול מי' ספירות, הרי עשרה פעמים ל"ב הם ש"ך כמנין ש"ך ניצוצין הנז'. ונמצא כי הם מתחלקים י"ו נתיבות באבא וי"ו נתיבות באימא.

ולמדנו היטב שמאותם כת"ר אורות שהיו באריך נמשכו ש"י אורות לאבא ואימא. ונחלקו קנ"ה אורות באבא וקנ"ה אורות באימא. ואותם הש"י אורות שבאו"א, הם בחי' ש"ך ניצוצין שהם ל"ב נתיבות חכמה [שכל נתיב כלול מי'], ונחלקו הל"ב נתיבות י"ו באבא וי"ו באימא.

וממשיך הרב בשעה"כ: והנה גם בזו"ן יש ל"ב נתיבות, נחלקים י"ו בז"א וי"ו בנוק'. [ועי' בדברי שלום שאלה צ"ד דף י"ד רע"א, שדן מנין יש י"ו נתיבות בז"א וי"ו נתיבות בנוק'].

ומעתה מובן ענין י"ו נתיבות דחלקו שנזכר בסידור בתיבת ברוך: להמשיך מו"ק שהוא (וא"ו) ו' [והיינו מז"א], ששה אורות - מי"ו אורות דל"ב נתיבות [היינו שהי"ו אורות הם מתוך הל"ב נתיבות, ואלו הי"ו נתיבות הם] דחלקו [של ז"א].

עולה בגימ' 55] ואם נחשב במספר קדמי כל אות משם מ"ה שהוא: יוד הא ואו הא, נגיע למספר קס"א.

וכן שם מ"ה במספר קדמי של מ' ומספר קדמי של ה', נגיע למספר ק"ס וע"ה גי' קס"א.

² וא"ת הרי הם ש"י אורות ומדוע כתב כאן הרב שהם ש"ך אורות, עי' במ"ש בעטרת מרדכי חלק רי"ו עמ' קמ"ד.

המשכת ו' לגבי ה' בתיבת ברוך, להמשיך ו' אורות מז"א לנוק'

בסידור מבואר שהמשכת ו' אורות, תהיה לאות ה' שבציור ר"י.³ וכוונתו שאותם ו' אורות, נמשכים מז"א לנוק' שהיא בחי' אות ה'.

ועי' בשעה"כ [דף צ"ד ע"ב ד"ה והנה] שביאר הרב כוונה זו באורך, וז"ל: ובזה נבוא אל ביאור [כריעת] י' לגבי ה', ו' לגבי ה'. ונתחיל מן ו' לגבי ה' שהיא כריעה ראשונה. כי הנה ה' תתאה [דהויה שהיא נוק'], ציורה הוא כך, כי בתחילה נעשה בה קו א' והוא אות ו' אחת משוכה ברוחב, וממנה מתפשט ו' אחרת זקופה מעומד.⁴ וב' ווי"ן אלו מתחברים ונעשים אות ד' שבציור ה'. וענין ב' ווי"ן אלו הם סוד י"ב נתיבות [שבנוק']. ואות ו' אחרת התלויה [בשמאל] תחת אות ד' של ה', ואמנם היא ו' זעירא בלי ראש, וציורה אות י' אחת. נמצא שהרי הם [ב' ווי"ן וי'] כ"ב נתיבות [שבנוק'], י"ו של חלקה, ועוד ו' היתרים שניתוספו בה [מז"א], כדי לתת בה כח ולהאציל את שית היכלין אשר למטה ממנה.

ולכן אנו מורידין [בכריעה ראשונה] וא"ו לגבי ה"א תתאה, והכוונה היא לתת בה [בה"א תתאה נוק'] כח ע"י אות וא"ו זה, להוציא את שית היכלין דתחתיה.

וזהו שכתב בסידור בתיבת ברוך: להמשיך מו"ק שהוא (וא"ו) ו' [ז"א], ששה אורות מי"ו אורות [שיש בז"א] מל"ב נתיבות דחלקו, לאות ה' שבציור ר"י [ד"י].

³ ועי' בפאת השד"ה בהגהות לסידור כאן שכתב שבציור ד"י.

⁴ ועי' בהגהות השד"ה לשעה"כ, שכתב להגיה, דבתחילה נעשה בה אות ו' זקופה, וממנה נמשכת אות ו' משוכה ברוחב.

שהם ב' ווי"ן ויו"ד מספר כ"ב [היינו שע"י המשכת ו' לגבי ה' נעשית הנוק' ב' ווי"ן ויוד מספר כ"ב], שהם י"ו אורות דחלקה מל"ב נתיבות, ושית אורות שנותן לה [ז"א- כמ"ש בפאת השד"ה כאן. ועי"ז יהיה בנוק'] כח להוציא את השית היכלין שתחתיה.

המשכת י' לגבי ה' בתיבת אתה, להמשיך ו' אורות מאבא לאמא

כשם שנמשך מז"א לנוק' ו' אורות להאציל את ששה היכלין שתחתיה, כן נמשך מאבא לאימא ו' אורות להאציל את ז"א, וכמ"ש בסידור בכוונת תיבת אתה [דף י"ז סע"ב] וז"ל: להמשיך לה [לאימא] מאבא, ו' אורות מי"ו אורות דל"ב נתיבות דחלקו [כדי שיהיה לאימא] יותר על חלקה. ואז נעשית [אימא אות ה' ראשונה דהויה] בציור ג' ווי"ן ויו"ד שגימ' כ"ח.

וכונה זו מבוארת שם בשעה"כ וז"ל: והנה גם ה' עילאה היא כך, ולהבין זה [את ציור ה' ראשונה] צריך שתדע מ"ש בספר הזוהר וכו' בענין סדר כתיבת שם הויה, וע"ש איך בתחילה צריך לצייר בה' אות י' אחת, והוא סוד העוקץ שבאחורי הה"א [מימין למעלה], ואח"כ ממנה [מאותה יוד שבעוקץ] מתפשטין ב' ויזן, שהם ו' משוכה ברוחב, וו' אחרת זקופה מעומד בקו ימין כזה [ומצויר בגיליון י' בעוקץ וממנה מתפשטין ב' ויזן אחת משוכה ברוחב ואחת זקופה מעומד], הרי הם י' וב' ווי"ן שהם בגי' כ"ב. והם בגימ' כ"ב נתיבות אשר בה [באמא] י"ו של חלקה, וששה היתרים הם שניתוספו לה [מאבא]. להאציל את ז"א כלול מו"ק הנרמז באות ו' שלישי התלויה בקו שמאל של אות ה'. כי ו' זו [שבתוך אות ה'] צורת ו', ואינה צורת יו"ד כמו ה' תתאה כנ"ל.

וזהו שכתב בסידור [בתיבת אתה דף י"ז סע"ב] וז"ל: ואז נעשית [ה' הראשונה דהויה] בציור ג' ווי"ן ויו"ד שג' כ"ח. [שענינם שני ווי"ן ויוד שהם כ"ב ועוד ו' התלויה בצד שמאל, הנה כ"ב הנ"ל הם] י"ו חלקה [של אימא], וששה שנותן לה אבא וכו', לתת לה [לאימא] כח להוציא את הז"א שהוא וא"ו התלויה.

האצלת ז"א. ושית היכלין דתחותה. קושית הש"ש

ולמדנו שע"י [המשכת ו' אורות מז"א לנוק' בתיבת ברוך, ניתן בנוק' כח להאציל את ו' היכלין שתחתיה. וע"י] המשכת ו' אורות מאבא לאימא ניתן באימא כח להאציל את ז"א.

וע"י בהגוב"י כאן [על שעה"כ דף צ"ד ע"ב אות ט'] שהביא קושית השמן ששון, וז"ל: לא ידעתי פירושו, הלא כבר נולד ז"א, וכבר נמשך לו כל המוחין דמצד אימא, בק"ש במילת אחד [נמשך ו"ק דגדלות לאימא]. וכן במילת אתה דברוך אתה דבכריעה ב' דעמידה [נמשך לז"א הארת ג"ר דגדלות דאימא. נמצא א"כ שכבר נאצל ז"א וגם נמשכו בו מוחין, ואיך נאמר שרק עתה ינתן כח לאמא להאציל את ז"א].

ועוד אם הדברים כפשטן, איך יצויר הדבר להיות להיפך. להיות בתחילה בכריעה ראשונה ו' לגבי ה' [שזו המשכה מז"א לנוק' ככתוב בסידור], ולהמשיך לה ו' אורות היתרים מחלקו דז"א לנוק', להוציא את ו' היכלין שתחתיה כנז' לקמן. ואח"כ במילת אתה דכריעה ב', [נמשך] מאבא לאימא ו' אורות להוציא את ז"א. והדבר היה צריך להיות להיפך, בתחילה להוציא את הז"א עצמו וכן את הנוק', ואח"כ נוק' [תקבל כח] להוציא את ו' היכלין כסדר השתלשלות העולמות.

ועוד דאם ז"א גופיה בכריעה ראשונה כבר נתן לה [לנוק'] אותם ו' אורות אשר לו, נמצא שז"א גופיה כבר ישנו בעולם, א"כ מה ענין כונת ו' אורות הנמשכין אח"כ מאבא לאימא, להוציא את ז"א בכריעה ב' באתה, י' לגבי ה' כנ"ל.

ע"כ נלע"ד דאפשר דאין כל זה רק רמז בעלמא במה שהיה בתחילת בריאת העולם, ולהיות ראש השנה דוגמת בריאת העולם, לזה נרמז כאן בסדר כריעות אלו דברכת אבות ו' לגבי ה', י' לגבי ה'. ובתחילת בריאת העולם היה הענין כסדר. [והיינו שבבריאת העולם בתחילה נתן אבא לאמא ו' אורות כדי להאציל את ז"א. ואז ז"א בנה את נוק' ונתן לה ו' אורות כדי להאציל את ו' היכלין שתחתיה. ובראש השנה אנו עושין רמז למה שנעשה בבריאת העולם. וכיון שהוא רק רמז, אין לשאול שמאחר וז"א כבר קיים, למה צריך אבא ליתן לאמא ו' אורות. כי כל זה רק רמז למה שהיה בבריאת העולם. וכן אין קפידא אם מקדימים את הרמז של ו' היכלין שתחתיה, לרמז של האצלת ז"א].

ביאור השד"ה שבר"ה נתקן ג"ר דזו"ן, וניתן כח להאציל את ו"ק דזו"ן הנתקן בשאר חודשי השנה

בהגהות השד"ה לשעה"כ כתב ליישב את קושיית הש"ש וז"ל: עי' נה"ש [דף ל"ט ע"ג-ד] שכתב, והיוצא מדבריו דשם, שמה שנתקן בראש השנה הוא השורש, שהוא הכח"ב דז"א. והו"ק הם נתקנים בחודשי הקיץ החורף [וכמ"ש התו"ח דף קמ"ה ע"ב שורה כ"ה] וכו' יעוי"ש.

ולמדנו מדברי השד"ה, דכל המשכת המוחין בר"ה הוא לצורך תיקון ג"ר דזו"ן. ומה שאנו מכוונים בתיבת אתה לתת כח להאציל את ז"א, הכונה לתת כח להאציל את ו"ק דזו"ן הנתקנים בו' חודשי החורף והקיץ.

ומעתה מיושבת קושית השמן ששון, שהקשה דאם ז"א לא נאצל אלא בתיבת אתה, איך המשכנו ו"ק דמוחין דאימא לז"א באחד דק"ש, וג"ר דאימא בתיבת ברוך. ולהנ"ל א"ש דכל המשכת המוחין עד עתה היתה כדי לתקן את הג"ר דזו"ן, ועתה אנו מכוונים לתת לאמא כח להאציל את הו"ק דזו"ן, אשר יהיה בירורם ותיקונם יהיה בו' תודשי החורף ובו' תודשי הקיץ.

ומוסיף השד"ה דמאחר שביארנו שהכח שניתן לאמא להאציל את ז"א הכוונה להאציל את ו"ק דז"א. א"כ נבין שהמשכת ו' אורות מאבא לאימא, הכוונה להמשיך מחכמה לבינה דז"א שנקראים או"א לעומת הו"ק דז"א שנקרא ז"א. ומעתה כך תהיה הכוונה: להמשיך מחכמה דז"א ו' אורות לבינה דז"א, כדי לתת בה כח להאציל את ו"ק דז"א [ועי' בפאת השד"ה על ע"ח שער כ"ה פ"ד כללי החו"ג כלל ד' שביאר דבריו ביתר שאת].

ומעתה נבין שכל הבירורים, בר"ה הם מג"ר דמלכים לצורך תיקון ג"ר דזו"ן הנתקנים בר"ה. משא"כ בשאר ימות השנה הבירור הוא מו"ק דמלכים, לצורך תיקון ו"ק דזו"ן. [וכפי שהרחיב בזה בפאת השד"ה הנז' ובשערי רחמים ח"ב שאלה רפ"ט].

ועפ"י דברי השד"ה נוכל לומר, שגם הכוונה שבתביבת ברוך להמשיך מז"א לנוק' ו' אורות כדי להאציל את ו' היכלין דתחותה. הכוונה שניתן עתה כח בנוק' להוציא בו' חודשי החורף והקיץ את ו' היכלין שתחתיה. אמנם ההיכלות שנתקנו בר"ה הם שייכים לבחינת ג"ר דז"א.

מיסוד דא"ק נמשך האור לאבא ואמא

בסידור הרש"ש [דף י"ז סע"ב] כתב וז"ל: ויכוין להמשיך מיסוד דא"ק, מאור החדש הנמשך בפנימיות [א"ק, הנמשך] מזיווג דע"ב וס"ג [שהם] חכמה ובינה דא"ק, ניקוד שורק שהם וי"ו ויו"ד כזה ו לאבא, ולהמשיך מאבא לאימא אות ו' שבשורק להיות לה כח להוציא הז"א.

ויש להבין שכאן הרש"ש בא לבאר מהיכן נמשך השפע של י"ו אורות לאבא, שממנו נתן אבא לאמא ו' אורות כדי שיהיה בה כח להאציל את ז"א. ומבאר הרש"ש שאותם י"ו אורות [מל"ב נתיבות] שנמשכו לאבא, הוא בחי' ניקוד שורוק העולה י"ו הנמשך בתחילה לאבא מיסוד דא"ק, ומאבא נמשכו ו' אורות שהוא ו' דניקוד שורוק לאימא. [וגם לאימא נמשך בתחילה ניקוד שורוק י"ו אורות מל"ב נתיבות] ומכאן אלו ה' אורות שקבלה אמא מאבא, יש בה כח להוציא את ז"א.

והנה אלו הדברים לא נמצאו בשעה"כ, ונראה שמקורם הוא ממ"ש הרב באוצרות חיים שער הניקודים פ"ג⁵ [דף ז' ע"ד] וז"ל: וניקוד שורק שהוא האמצעי [שבאמצע האות] הוא ההבל היוצא מן היסוד [דא"ק] אל אבא ואימא, ונחלק לשנים, כי הנה נקודת השורק היא ו' ויו"ד באמצע, והיו"ד של השורק היא לאבא הנקרא י' ראשונה של השם, והו' שבשורוק הוא לאימא להוציא ולהוליד הו"ק של ז"א, וזו היא בחי' ו' זו שלוקחת אימא.

ובביאור דברים אלו הרחבנו בספרי עטרת מרדכי על כוונות הרי"ו מעמ' קנ"ח והלאה וכאן נקצר.

⁵ וכפי שציין בסידור היר"א ח"ג עמוד 264 בסופו. ובפאת השד"ה בהגהותיו על הסידור כאן.

ע"י המשכת י' לגבי ה' נמתקים הדינים שבה

כתב הרב בשעה"כ [דף צ"ד אמצע ע"ב] וז"ל: והנה לפי שכוונתינו עתה לעשותה בחינת רי"ו, שהוא כשנצייר צורת ה' בצירור ר"ו, ונמצא כי אותה הי' שבעוקץ אחורי הה"א איננה שם עתה, [ולכך עתה הה' היא בצירור ר"ו], ולכן אנו צריכים להוריד י' לגבי ה' זו, כדי למתק הדינים אשר בה שהם בסוד רי"ו כנז'.

והנה כוונה זו נזכרה בסידור בכוונת תיבת אתה [דף י"ז סע"ב] וז"ל: ויכוין להוריד אות י' דאבא לגבי ה' דאימא שבצירור ר"ו.

והנה בשעה"כ מבואר היטב שע"י המשכת הי' נמתקו הדינים אשר בה. וצריך לדעת שגם בסידור עיקר הכוונה בהמשכת י' זו היא כדי למתק הדינים שבה. אלא שבסידור חיבר כוונה זו של מיתוק הדינים, יחד עם המשכת ו' אורות מאבא לאמא כדי להאציל את ז"א. ולכך רק בהמשך הכוונה שנמשך לנוק' ו' אורות, נזכר בסידור למתק הדינים שבה.

ועייץ בספרי עטרת מרדכי לביאור כוונות הרי"ו עמ' קנ"ב מה שהרחבנו בזה.